

Posudek na disertační práci Davida Kohouta „Právněhistorické aspekty trestání nacistických zločinců na pozadí procesu s Adolfem Eichmannem“

Hned úvodem je třeba konstatovat, že autor si za téma své disertační práce zvolil problematiku velmi nesnadnou, vyžadující náročné exkurzy do oblasti trestního a mezinárodního práva, stejně jako do sféry právní teorie a šířeji i do otázek filozofických, sociologických a politologických. Právě tak komplexní totiž problematika trestání nacistických zločinců už ze samotné své podstaty je. To, co se v době existence nacistického státu a hrůzovlády odehrálo, je totiž svým způsobem natolik bezprecedentní, že právě jen v jednotě a komplexním uchopení všech výše uvedených aspektů se skrývá naděje na smysluplné popsání celé zvolené problematiky.

A dlužno říci, že autor tuto naději v žádném případě nezklamal. Základem jeho úspěchu je tak nepochybně již velmi promyšlené rozvržení práce, v níž její jednotlivé kapitoly zrcadlí právě ty aspekty celé problematiky, o nichž jsem právě hovořil, naroubované navíc na logický časový rámec počínající především první světovou válkou a končící zejména šedesátými lety 20. století, kdy sledujeme renesanci zájmu o postih nacistických zločinců, mající svůj ústřední bod právě v procesu na počátku této dekády, v procesu s Adolfem Eichmannem v Jeruzalémě.

Autor se tak skutečně ve své práci nejprve věnuje otázce postihu zločinů spáchaných za první světové války (zvláštní místo zde náleží i postihu osmanských Turků), ve kterých správně spatřuje první náznaky vývoje vedoucího ve svých důsledcích k nastolení principu individuální trestní odpovědnosti v mezinárodním právu, jež pak po 2. světové válce vede až ke vzniku Mezinárodního vojenského tribunálu (MVT) v Norimberku.

Právě jeho činnost pak logicky představuje i jedno z hlavních těžišť jeho disertační práce, kdy je tak zákonitě věnována pozornost nejprve Chartě MVT a rozboru jejich hmotněprávních a procesněprávních ustanovení, přičemž jádrem celé problematiky je ovšem samozřejmě rozsudek Mezinárodního vojenského tribunálu a jeho právní analýza. V bezprostřední chronologické návaznosti se pak autor věnuje i stíhání nacistických zločinců spojeneckými soudními orgány v jednotlivých okupačních zónách v Německu, na což dále navazují i ty pasáže práce, které se již týkají právního postihu těchto zločinců před národními soudy Německa a Rakouska.

Konečně – jak autor ostatně zdůrazňuje už samotným názvem své disertační práce – se pak dostáváme k složitému tématu samotného procesu s Adolfem Eichmannem v letech 1960-1962. A opět je nutno konstatovat, že autor rozmotal všechny nitky tohoto nelehkého případu na výbornou. Stranou jeho popisu tak pochopitelně nezůstává ani mezinárodněprávní reflexe samotného faktu únosu Eichmanna z Argentiny, vyvolávající dodnes určitou pachuč na jinak nesporně spravedlivé snaze židovského státu vyrovnat se v soudním procesu s jedním z hlavních strůjců „konečného řešení“. Správně zde tak kromě samotného vylíčení právních aspektů problematiky výklad doplňuje i zejména o rozměr filozofický a sociologický.

Právě zájem světové veřejnosti vzbuzený procesem s Adolfem Eichmannem pak vede v 60. letech 20. století i v Německu a Rakousku ke snaze o poctivější vyrovnání se s vlastní minulostí, kdy jakýsi hlavní „výstup“ celého tohoto usilování představuje především mediálně již velmi silně sledovaný „osvětimský proces“. Ani tato problematika tedy nezůstává stranou autorovy pozornosti a i zde můžeme říci, že se jejího popisu zhostil velmi dobře a ve všech relevantních aspektech.

Pokud tedy z hlediska obsahového zpracování tématu nelze mít proti práci závažnějších výhrad (snad by bylo možné dát jen ke zvážení, zda by nebylo vhodné zařadit do práce třeba i podrobnější srovnání s „tokijským procesem“ a jeho přístupem k trestání japonských válečných zločinců), totéž lze říci i o zvolené metodice práce s prameny a literaturou. Zde vyniká zejména autorův pečlivý výběr relevantních pramenů mezinárodního práva a související judikatury, stejně jako použití odpovídající a především německy a anglicky psané odborné literatury.

Závěrem bych pak ještě jednou vyzvedl autorovu volbu tématu, které totiž opravdu není jako „každé jiné“, ale vyžaduje si velmi komplexní rozhled, a to nejen po problematice právní, neboť zločiny nacistického režimu jsou nepochybně právě toho druhu, že zde s pouhými právními kategoriemi nevystačíme. Práci doporučuji k úspěšné obhajobě.

Praha, 2.9. 2013

doc. JUDr. Radim Seltenreich,

katedra právních dějin PF UK